

Liikenne- ja viestintäministeriö

Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat Satu ry kiittää mahdollisuudesta tuoda näkemyksiään esiin ministeriönne tulevaisuuskatsauksen laatimiseen.

Keskitymme alla muutamaan erityisesti riippumattomien tuotantoyhtiöiden liiketoimintaan ja samalla kotimaisilla kielillä tuotettavien monimuotoisten sisältöjen olemassaolon tulevaisuuden uhkiin ja ratkaisuehdotuksiin.

Tuotantoyhtiöiden suurimpia asiakkaita ovat kaupalliset televisioyhtiöt (mediayhtiöt). Mediamainonnan sirpaloituessa ja kansainvälisten sisältöpalvelun tarjoajien valikoiman laajentuessa entisestään Suomessa, on näiden toimintaedellytykset merkittävästi heikentyneet. Lisäansainnan hankkiminen siirtämällä sisältöjä maksullisiin palveluihin on hidasta, koska suomalaiset ovat tottuneet katselemaan kotimaisia sisältöjä ilmaiseksi.

Ehdotamme siksi, että Tanskan mallin mukaisesti (Public Service Pulje / Mediepolitisk aftale for 2015-2018) televisio – ja radiorahaston varoista osoitettaisiin erillinen määräraha kaupallisten tv-yhtiöiden kanaviin ja palveluihin tuotettaviin sisältöihin. Tuen saajana olisi aina riippumaton tuotantoyhtiö ja tuettavien sisältöjen tulisi olla korkealaatuisia, kotimaisilla kielillä toteutettuja, kulttuuriarvoihin perustuvia ja laajoja kotimaisia ja/tai kansainvälisiä yleisömääriä tavoittelevia sarjoja. Esitys on ollut LVM:n tulevaisuuskatsauksessa aiemminkin, mutta se on edelleen ajankohtainen.

Kansainväliset sisällönjakelijat (kuten Netflix) ovat pitkään saaneet toimia Suomessa niin kuin muuallakin Euroopassa vapaasti ilman AVMS-direktiivin tai muita velvoitteita. Pelikenttä on toisin sanoen erittäin epäreilu. Jotta toimintaedellytykset kotimaisille ja ulkomaisille toimijoille olisivat tasa-arvoiset tulisi Tietoyhteiskuntakaaren sisällyttää näille velvollisuus varata 19 %:ia ohjelmistobudjetistaan (Suomessa syntyneet tulot) uuteen, kotimaisilla kielillä tuotettavaan sisältöön. On tärkeätä, että prosenttiosuutta ei lainkaan voisi laskea perustumaan sisältöjen määrän mukaan (lähetysajasta), koska vanhojen katalogien hankkiminen isoillakaan minuuttimäärillä ei tuo uutta liiketoimintaa ja työpaikkoja Suomeen.

Parlamentaarinen työryhmä määrittä Yleisradiolle veloitteen nostaa riippumattomien tuottajien ohjelmia 30-35 % :lla vuoteen 2022 mennessä. Yleisradion hallintoneuvoston eduskunnalle antamasta kertomuksesta vuodelta 2016 käy ilmi, että ohjelmaostot kuitenkin laskivat vuoteen 2015 verrattuna 2,8 milj. eurolla. Parlamentaarisen työryhmän tahtotila oli selkeä: piristää tuotantoyhtiökenttää ja antaa näille mahdollisuus kehittää uutta IPR –pohjaista liiketoimintaa antamalla vahva lupaus tilauskannan kasvusta. Tämä rohkaisi myös uusien yrittäjien alalle tulon. Velvoitetta ei kirjattu lakiin ja määritelmä jäi sängen laveaksi. Nykymuodossaan ”indiekiintiön” kasvattamisen veloitteen voi täyttää mm ohjelmien arkisto-oikeuksien ostoilla tekijänoikeusjärjestöiltä, muiden eurooppalaisten ohjelmien ostoilla ja myös tuotantopalvelujen ostoilla. Mikään näistä ei mahdollista Suomeen uusia liiketoimintamalleja, luo uutta aineetonta pääomaa, jolla käydä kansainvälistä kauppaa tai tuoda markkinoille uusia digitaalisia palveluita. Yle-lakiin tulee kirjata selkeä velvoite nostaa kotimaisilla kielillä tuotettujen uusien ohjelmien tilaamista 30-35 %:lla riippumattomilta tuotantoyhtiöiltä. Velvoite voisi selkeyden ja mitattavuuden takia olla myös euromääräisesti ilmaistu.

Tietoyhteiskuntakaaren 210 §:ssä on myös määritelmä riippumattomille tuottajille.

Nykymuodossaan, jossa omistus rajoitetaan siten, että osakepääomasta yksittäinen audiovisuaalisen sisältöpalvelujen harjoittaja hallitsee enintään 25 %:ia tai useampi enintään 50 % on lavea, koska siinä ei ole määritelty sisältöpalvelujen tarjoamismaata. Suomeen sijoittuneen yhtiön ulkomaisen omistajan sisältöpalvelujen harjoittajien toimet esimerkiksi USA:ssa, eivät vaikuta suomalaisen yrityksen riippumattomuuteen ja ovat vaikeasti selvitettävissä. Lakiin tulisivatkin tehdä tarkennus siten, että määritelmä kuuluisi ” yksittäinen, Suomessa audiovisuaalisissa sisältöpalveluja harjoittava yritys hallitsee enintään 25 %:a tai useampi enintään 50 %:a”. Vastaavaan kirjaukseen on päädytty esim. The Broadcasting Order 1991 / UK.

Yleisradio on käytännössä monessa ohjelmagenressä ainoa ostaja ja siten lähes ”määräävässä markkina- asemassa”. Tässä asemassa Ylen tulisi toimia esimerkillisesti ja av-sisältöjen kohtuullisia kauppatapoja noudattaen. Ylen julkaisustrategia ja pääperiaate kaupanteossa kotimaisten tuotantoyhtiöiden kanssa on kuitenkin se, että Ylen tulee saada ikuiset ja rajattomat oikeudet hyödyntää ohjelmaa kaikilla alustoillaan. Vain siinä tilanteessa, jossa tuotantoyhtiöllä on osoittaa muutakin rahoitusta sarjalle/elokuvalle suostuu Yle neuvottelemaan rajatuista oikeuksista. Silloin kun Yle hankkii ohjelmia Suomen ulkopuolelta, on päivänselvää, että vain rajoitetuista oikeuksista neuvotellaan. Usein kuultu perustelu rajattomista oikeuksista on rahoitus verovaroista. Sama perustelu ei kuitenkaan koske esimerkiksi atk-lisenssejä tai muita aineettomiin arvoihin perustuvia liiketoiminnan aloja. Verovaroilla pitäisi nimenomaan luoda uutta liiketoimintaa ja kasvua kansantalouteen. Yhtä lailla jo Nordic Advisor Groupin parlamentaariseen työryhmälle tekemässä selvityksessä todettiin turhan laajojen oikeuksien oston käyvän Yleisradiolle kalliiksi. Käytäntö asettaa myös tuotantoyhtiöt epävarmaan asemaan suhteessa sisältöjen tekijöihin ja esiintyjiin, koska tuotantoyhtiölle ei ole mahdollisuutta hankkia sopimuksilla ikuisia ja sopimushetkellä vielä tuntemattomia jakelutapoja. Ehdotamme, että Yle velvoitettaisiin neuvottelemaan ja sopimaan kohtuulliset sopimusehdot tuotantoyhtiöiden kanssa, näiden kattojärjestön ja/tai vastaavan ministeriön kanssa. Vastaavasta menettelystä löytyy hyvä esimerkki BBC:n ja Pactin kesken tehdystä sopimuksesta Iso-Britanniasta.

Suomalaiset sisällöt ja erityisesti draamasarjat menestyvät jo kansainvälisesti. Myynti on kuitenkin vielä pientä verrattuna muihin pohjoismaihin. Myös tv-formaateilla olisi mahdollisuus levitä kansainvälisesti. Suomessa on loistavaa osaamista ja luovuutta, mutta kansainvälisen kasvun esteenä on meidän pieni tuotantovolyymi ja erityisesti kaupallisten kanavien riskinottokyvyn puute. Kotimaista uutta kehittelyä olevia ohjelmia ei uskalleta tilata, sen sijaan ohjelmistoissa nähdään kansainvälisiä formaatteja kuten The Voice, Vain elämää, Uutisvuoto, Haluatko miljonääriksi tai maajussille morsian. Kaikkien tuotannot tuovat työtä Suomeen, mutta niiden IPR-omistus on muualla. Kansainvälisesti skaalautuvien uusien TV- formaattien kehittelyyn tulisikin voida saada rahoitusta Suomesta. TV-formaatit ovat nopeiten kasvava av-tuotantojen ala ja niillä tehdään kansainvälisesti suurinta kauppaa. ” Luova talous ja aineettomat arvot” työryhmän ehdotuksessa todetaan että: ” Aineeton pääoma (IPR) on uusi tuotannon tekijä, ja luovalla työllä tuetaan korkean jalostusarvon vientituotteita. Luovien alojen toimintaedellytysten parantamiseksi, yhteistyön ja verkostoitumisen lisäämiseksi sekä muiden alojen kilpailukyvyn varmistamiseksi hallitus ottaa luovat alat osaksi yrittäjyys- ja työllistymispaketteja sekä niihin kuuluvia kasvun ja kansainvälistymisen tukimuotoja toteuttaen”. Pidämme tärkeänä, että myös LVM tekisi tässä laajapohjaista yhteistyötä muiden ministeriöiden kanssa ja vaikuttaisi siihen, että av-sisältöjen ja TV- formaattien tuotekehittely sisältyisi tulevaisuudessa TEKESin innovaatorahoituksen piiriin joko omana ohjelmanaan tai osana isompaa kokonaisuutta.

Näillä toimenpiteillä saamme nopeallakin aikavälillä alan kansainväliseen kasvuun ja samalla turvaamme monimuotoisten sisältöjen ja yrittäjyyden olemassaolon jatkossakin.

Vastaamme mielellään kaikkiin mahdollisesti herääviin kysymyksiin ja toimitamme tarvittavia referenssi-tietoja.

Ystävällisesti,

Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat Satu ry

Stiina Laakso
Toiminnanjohtaja